

Lovforslag nr. L 111. Fremsat den 25. november 1992 af socialministeren (Else Winther Andersen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social bistand

(Ændring af reglerne om forsorgshjem m.v.)

§ 1

I lov om social bistand, jf. lovbekendtgørelse nr. 829 af 1. oktober 1992, foretages følgende ændringer:

1. I § 37, stk. 6, indsættes efter »institutioner«: »m.v. efter § 105 eller i institutioner«.

2. I kap. 17 ophæves overskriften til §§ 101-104: »Svangre- og mødre hjem« samt §§ 101-104.

3. I kap. 17 ændres overskriften: »Forsorgshjem m.v.« til: »Institutioner m.v. beregnet til midlertidigt ophold«.

4. §§ 105-110 affattes således:

»§ 105. Amtsrådet skal sørge for, at der er det nødvendige antal pladser på institutioner m.v. beregnet til midlertidigt ophold, herunder selvmøderpladser, for personer, som på grund af særlige sociale eller psykiske vanskeligheder har behov for botilbud eller aktiverende støtte og omsorg, der ikke kan ydes efter andre sociale regler eller efter anden lovgivning.

Stk. 2. Institutionerne m.v. kan stille dagpladser til rådighed for denne persongruppe i det omfang, der ikke er behov for døgnophold.

Stk. 3. Institutionerne m.v. kan oprettes og drives af en eller flere amtskommuner eller som selvejende institutioner, med hvilke amtsrådet indgår overenskomst. Kommunalbestyrelsen kan oprette og drive institutioner m.v., som især er beregnet for personer med bopæl i kommunen.

§ 106. Amtsrådet fører tilsyn med institutioner m.v., omfattet af § 105, i amtskommunen. Kommunalbestyrelsen fører dog tilsyn med kommunalt oprettede institutioner m.v. i kommunen.

§ 107. Amtsrådet træffer bestemmelse om optagelse i institutioner m.v., omfattet af § 105, efter indstilling fra kommunalbestyrelsen i opholdskommunen.

Stk. 2. Optagelse kan endvidere ske ved pågældendes egen henvendelse til institutionen. Senest 30 dage efter optagelse i en plads, hvortil der ikke er foretaget visitation, skal amtsrådet i samarbejde med kommunalbestyrelsen i opholdskommunen træffe beslutning om fortsat ophold eller visitere til andet tilbud.

Stk. 3. Beslutning om optagelse i kommunalt oprettede institutioner m.v., som især er beregnet for personer med bopæl i kommunen, træffes af kommunalbestyrelsen i kommunen.

§ 108. Ved hver optagelse i en institution m.v., omfattet af § 105, jfr. § 107, stk. 1 og 2, iværksættes der et samarbejde med kommunalbestyrelsen i pågældendes tidligere opholdskommune med henblik på at vurdere behovet for andre støtteforanstaltninger over for den pågældende og dennes familie.

§ 109. Personer med ophold i en § 105-institution m.v. betaler for kost og logi et beløb, der fastsættes af amtsrådet, på kommunalt oprettede institutioner m.v. af kommunalbestyrelsen. Til personer uden indtægter udbetaler institutionen et beløb til personlige fornødenheder.

Socialministeren fastsætter retningslinier for betalingen.

§ 110. Institutionens afgørelser om optagelse, jfr. § 107, stk. 2, og om betaling kan indbringes for det sociale ankenævn.«

5. § 111 ophæves.

6. § 135, stk. 1, 1. pkt., affattes således: »Staten refunderer i op til 30 dage 50 pct. af amtskommunens udgifter vedrørende ikke visiterede brugere af institutionspladser m.v. på institutioner m.v. beregnet til midlertidigt ophold, jfr. § 107, stk. 2.«

7. I § 135 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Af udgifterne vedrørende visiterede brugeres ophold i en institution m.v. efter § 105 betaler kommuner og amtskommuner en takst, der fastsættes for et regnskabsår ad gangen på grundlag af institutionens budget. Kommuner og amtskommuner betaler hver 50 pct. af udgifterne vedrørende visiterede brugere.«

Stk. 2 – 8 bliver herefter stk. 3 – 9.

8. I § 135, stk. 3, der bliver stk. 4, ændres: »andre institutioner« til: »andre pladser i institutioner«.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 1994.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Baggrunden for lovforslaget

Tilpasning af institutionsområdet til den faktiske udvikling.

Siden bistanndsloven trådte i kraft den 1. april 1976, er der sket væsentlige ændringer i brugersammensætningen på forsorghjem, herberger og pensionater, i det følgende benævnt § 105-institutioner. Nye brugergrupper er kommet til, såsom kvinder, stof- og blandingsmisbrugere, mennesker med psykiske lidelser, førtidspensionister, flygtninge m.v., og samtidig er gennemsnitsalderen for brugergrupperne faldende.

Der er endvidere sket en ændring i brugernes problemer, som er blevet tungere og mere behandlingskrævende f.eks. stof- eller blandingsmisbrug og psykiske lidelser. Derudover er der en del brugere, som på grund af deres støjende og undertiden aggressive adfærd i særlig grad belaster § 105-institutionerne og de øvrige beboere, og som derfor i en periode er uønsket på de forskellige institutioner.

For at tilgodese denne gruppes problemer er det vigtigt, at de sociale institutioner tilpasses de ret forskellige grupper af mennesker, som i dag i kortere eller længere tid har ophold på disse institutioner. Eksempelvis har en stofmisbruger og en psykisk syg ikke behov for samme behandling, og det er heller ikke altid særligt hensigtsmæssigt, at de bor på samme institution, eller at de deler værelse. Kvinder med børn udsat for vold har behov for en helt tredje slags tilbud.

Regeringen vil med dette lovforslag styrke mulighederne for, at arbejdet omkring brugerne af § 105-institutionerne koordineres og gøres mere målrettet, med henblik på at de svageste grupper i samfundet, så vidt det er muligt, kan hjælpes tilbage til en normal tilværelse. De grupper, der ikke er motiverede for behandling eller ændring af egen livssituation, kræver en særlig indsats med henblik på en forbedring af deres sociale og helbredsmæssige livskvalitet. Selv om der er tale om en gruppe, hvor revalideringsmuligheder m.m. ikke umiddelbart kommer

på tale, er det vigtigt at støtte motivationsprocessen, så at opholdet på § 105-institutionen ikke bliver permanent. Boenheder med henblik på udslusning, reelle uddannelsesstilbud eller arbejdsopgaver samt opfølgende hjælp, herunder hjælp til netværksopbygning som afslutning på et midlertidigt ophold, kan bidrage til, at selv svært belastede brugere kan vende tilbage til et almindeligt samfundsliv.

Større fleksibilitet i botilbudene.

Ét af grundsynspunkterne bag lovforslaget er, at der er behov for udvikling og mere målrettet udnyttelse af bistanndslovens botilbud. Efter de gældende regler kan der på § 105-institutionerne tilbydes midlertidigt ophold samt hjælpeforanstaltninger i form af omsorg, råd og vejledning, støtte og aktivering.

På de særlige plejehjem efter § 112, stk. 2, kan der tilbydes længerevarende ophold samt mere intensiv behandling. Bestemmelserne i § 112, stk. 2, der også omfatter specialplejehjem og andre specialinstitutioner for psykiatriske patienter, f.eks. boinstitutioner i forbindelse med social- og erhvervsmæssig revalidering som led i efterbehandling eller lignende, giver bl.a. mulighed for etablering af plejehjem til kortere ophold i forbindelse med udskrivning fra psykiatrisk afdeling samt mulighed for etablering af optrænings- og udslningsboliger.

I bofællesskaber efter § 68, som betragtes som beboernes eget hjem, kan man tilgodese behovet for at leve en mere selvstændig tilværelse med muligheder for støtte fra de øvrige beboere i bofællesskabet og fra personalet. Bofællesskabet kan endvidere anvendes med henblik på senere udflytning til egen bolig. Efter § 68 er der også mulighed for etablering af selvstændige boliger i tilknytning til et støttecenter.

For unge med svære psykiske eller sociale vanskeligheder, der er fyldt 18 år, har kommunalbestyrelsen mulighed for i en periode at tilbyde støtte i form af dag- eller døgnophold, jfr. § 66 og 96, indtil 1. januar 1993 efter lovens § 36 og efter 1. januar 1993 efter § 68 a, jfr. lov nr. 501 af 24. juni 1992.

Med lovforslaget gives der mulighed for etablering af mere fleksible institutioner end tidligere.

Denne mulighed kan bl.a. anvendes til oprettelse af mindre boenheder i lokalmiljøerne, ligesom der er mulighed for, at institutionerne kan fungere som moderinstitution for brugere, der flytter til mindre boenheder, f.eks. bofællesskaber, eller som flytter til en mere selvstændig tilværelse i egen bolig. Forslaget lægger derfor op til, at der i overvejelserne om visitation til § 105-institutioner lægges vægt på sammenhængen med andre institutions- og boformer, der bedre kan tilgodese behovene hos disse grupper, f.eks. særlige plejehjem efter lovens § 112, stk. 2, og bofællesskaber efter § 68.

Der bør i samarbejde med kommunalbestyrelsen og evt. en eller flere specialinstitutioner lægges en handleplan for brugeren. Handleplanen bør angive formålet og tidsrammen for opholdet på § 105-institutionen samt planlægning af det videre forløb uden for institutionen. Der bør tages hensyn til brugerens ønsker og behov. Det er vigtigt, at brugeren inddrages i opstillingen af handleplanen, og at handleplanen tilpasses den enkeltes evner og muligheder. Er brugeren ikke interesseret, bør dette respekteres, og indsatsen i stedet koncentrerer om at støtte motivationen for behandling og aktivering, således at opholdet på § 105-institutionen ikke bliver uden mening.

Inddragelse af kommunerne i ansvaret for løsningen af opgaverne omkring brugerne af § 105-institutionerne m.v.

Regeringen har fundet det vigtigt at skabe rammer, der i højere grad inddrager kommunerne i ansvaret for løsning af opgaverne omkring brugerne af § 105-institutionerne. Der foreslås derfor en ændret finansieringsform, således at kommunerne bliver inddraget i finansieringen af institutionerne og dermed også i løsningen af opgaverne omkring denne gruppe borgere. En sådan styrkelse af det fælles ansvar kommunerne og amtskommunerne imellem er nødvendig for at få en bedre sammenhæng med de sociale opgaver, som iøvrigt varetages, f.eks. med hensyn til botilbud, aktivering, revalidering og beskæftigelse. Der åbnes endvidere op for, at kommunerne kan oprette institutioner m.v., der især er beregnet for kommunens egne borgere.

Ændret brugerbetaling.

Herudover indeholder lovforslaget ændrede betalingsregler vedrørende beboerne på § 105-institutioner. Baggrunden for dette er, at der med de nuværende regler er forskellige regler for opholdsbetaling på de forskellige § 105-institutioner. På institutioner, der er beregnet til længerevarende ophold (forsorgshjem m.v.) bruges en eventuel pension som betaling

for ophold på institutionen. Beboeren får her udbetalt et beløb til personlige fornødenheder svarende til lomme pengebeløbet for pensionister på plejehjem uden pensionsudbetaling. Denne betalingsordning indebærer, at pensionister først betaler for opholdet efter den førstkommande pensionsudbetaling efter deres henvendelse. Kontanthjælpsmodtagere betaler ikke, men mister retten til kontanthjælp ved optagelse på forsorgshjem. Ordningen medfører en del dobbeltforsørgelse for personer, der sørger for ikke at opholde sig på institutionen på det tidspunkt, hvor den sociale ydelse kommer til udbetaling.

På institutionstyper som pensionater og herberger betales en takst pr. dag af personens pension, kontanthjælp, dagpenge, løn m.m.

For at sikre ensartede betalingsregler for alle uanset institutionstype og for at modvirke dobbeltforsørgelse foreslås, at personer, der har ophold på en § 105-institution m.v., skal betale for kost og logi fra første dag. Beboere, der forsørges af det offentlige, vil efter ændringen få udbetalt deres pension eller kontanthjælp under ophold på en § 105-institution, men skal samtidig ud af pensionen eller kontanthjælpen betale en fast takst pr. dag. Dette indebærer, at man ikke længere på grund af ophold på forsorgshjem er afskåret fra at få kontanthjælp.

Opfølgning af folketingsbeslutning D 8 om styrkelse af indsatsen for psykisk syge m.m.

Dette lovforslag er også et led i opfølgningen af dagsorden nr. D 8, som et enigt Folketing vedtog under forespørgselsdebatten om psykiatri den 7. marts 1991.

Denne dagsorden opfordrer amtskommuner og kommuner til at intensivere indsatsen overfor psykisk syge bl.a. ved at forstærke udbygningen af dag- og døgnvirksomhed og pålægger regeringen at sikre, at disse forhold inddrages i de årlige økonomiske forhandlinger mellem stat, amtskommuner og kommuner.

Som følge heraf blev der ved forhandlingerne i foråret 1991 mellem regeringen og de kommunale organisationer, om den kommunale og amtskommunale økonomi gennemført en a conto regulering af bloktilskuddene med 60 mill. kr. for 1992 og 110 mill. kr. fra 1993 (PL 92) ligeligt fordelt mellem amter og kommuner med henblik på en forstærket indsats for denne gruppe.

Endelig er lovforslaget et af de initiativer, som regeringen foreslår iværksat for at opprioritere indsatsen for de socialt udsatte grupper.

Arbejdsgrupper m.m.

Udviklingen indenfor § 105-området, som er beskrevet og dokumenteret i Amtrådsforeningens rapport fra januar 1990 om »Amterne og videreudvikling af § 105-institutionerne« gør det nødvendigt at tilpasse og modernisere reglerne for § 105-området, således at det kan dække de aktuelle og fremtidige behov for botilbud til voksne personer, som på grund af særlige sociale eller psykiske vanskeligheder har behov for midlertidigt ophold og aktiverende støtte og omsorg.

Det fremgår af Amtrådsforeningens rapport, at der navnlig er behov for at udvikle institutionerne på følgende områder: Små lokale institutioner, styrkelse af efterforsorgen, etablering af satellitinstitutioner, relationer til andre behandlingsinstitutioner og kommunernes socialforvaltninger, øget og mere systematiseret udslusningsarbejde, styrkelse af det forebyggende og det behandlingsorienterede arbejde samt udvikling af overnatningssteder til mere behandlingsorienterede sociale døgninstitutioner. Der er endvidere behov for, at § 105-området bringes ind i en tættere sammenhæng og bedre koordinering med øvrige tilbud også for på denne måde at skabe grobund for nyudvikling, koordinering og samarbejde. Det fremgår endvidere af rapporten, at et sådant samarbejde må etableres med kommunerne, de psykiatriske afdelinger, distriktspsykiatrien, kriminalforsorgen, arbejdsformidlingen, alkoholambulatorierne m.v.. Endvidere er det nødvendigt, at kommunerne får et medansvar og inddrages i finansieringen af § 105-området.

Med dette udgangspunkt har Socialministeriets arbejdsgruppe om øvrige spørgsmål vedrørende opgavefordeling på det sociale område behandlet spørgsmålene om den fremtidige tilrettelæggelse og videreudvikling af § 105-området. Arbejdsgruppen fremhæver i sin rapport fra december 1990,

at § 105-institutionerne er et væsentligt led i de tilbud, som retter sig mod en række svært socialt belastede mennesker, og at disse tilbud må virke i tilstrækkeligt samspil med de øvrige institutions-tilbud,

at de nævnte særlige finansieringsregler for § 105-området med 75 pct. statsrefusion kan være med til at låse udviklingen fast i forhold til beslægtede/alternative tilbud,

at det er vigtigt, at kommunerne inddrages i samarbejdet og i finansieringen af § 105-området og

at det er vigtigt, at selvmøderprincippet opretholdes.

Lovforslaget bygger på arbejdsgruppens forslag, hvorefter kommunerne inddrages tættere i samarbej-

det om de persongrupper, der benytter § 105-institutionerne og i finansieringen af § 105-området.

Gældende regler

Amtrådet har ansvar for, at der er mulighed for optagelse i forsorghjem og andre institutioner for personer, der er hjemløse eller ikke kan tilvænne sig det almindelige samfundsliv.

Optagelse i forsorghjem og tilsvarende institutioner kan ske dels ved henvisning fra offentlige myndigheder, dels ved pågældendes egen henvendelse til institutionen.

Når en person, der modtager social pension, optages på en § 105-institution, der er beregnet til længevarende ophold (forsorghjem), anvendes pensionen fra den måned, der følger efter indlæggelsesmåneden, som betaling efter de samme regler som ved optagelse af pensionister i plejehjem.

For personer, som ikke får pension, fastsættes en betaling efter de ovenfor nævnte retningslinier, således at pågældende bevarer samme beløb til personlige fornødenheder (lommepenge) som en pensionist. Hvis personen ingen indtægt har, udbetales under opholdet på institutionen et tilsvarende beløb til personlige fornødenheder.

På institutioner, der er beregnet til midlertidigt ophold (pensionater og herberger) fastsættes en betalingstakst pr. opholdsdag.

Staten refunderer 75 pct. af amternes udgifter til § 105-institutioner, jfr. bistandslovens § 135, stk. 1, mens der på det øvrige amtskommunale institutionsområde er delt amtskommunal/kommunal finansiering.

Indholdet af lovforslaget

Oprettelse, drift og finansiering.

Med forslaget fastlægges amtrådets forpligtelser med hensyn til botilbud og tilbud om aktiverende støtte og omsorg for personer med særlige sociale eller psykiske vanskeligheder.

Efter forslaget skal § 105-institutionerne bortset fra pladser, hvortil der ikke foreligger en egentlig visitation (selvmøderpladser), finansieres af amtskommunen med 50 pct. og kommunen med 50 pct., således at der skabes finansieringsmæssig neutralitet i forhold til bistandslovens øvrige institutionsområder. Pågældendes tidligere opholdskommune vil ofte være betalingskommune, jfr. § 11.

Det vil give et mere fleksibelt institutionssystem og åbne op for at videreudvikle døgn- og dagtilbud i lokalområderne til mennesker med sociale eller psykiske problemer.

Kommunernes medansvar for § 105-området vil endvidere medføre en bedre sammenhæng med de sociale opgaver, som kommunen varetager, bl.a. revalidering og beskæftigelse.

Det vil give en styrkelse af den forebyggende indsats på det sociale område og en styrkelse af de opfølgende tilbud, herunder et øget og mere systematiseret udslusningsarbejde.

De nye regler vil give mulighed for små institutioner i lokalområderne med målrettede tilbud til forskellige brugergrupper såsom misbrugere, personer med psykiske problemer m.v.

Der bliver mulighed for at tilbyde aktiverende støtte og omsorg, som ikke kræver ophold på en egentlig specialinstitution, ligesom brugerne må aktiveres, så de kan komme ud af den passive tilværelse. Såfremt betingelserne for iværksættelse af en revalidering er til stede, kan der f.eks. i forbindelse med udslusning fra institutionen tilrettelægges revalidering i medfør af § 43.

Efter forslaget får kommunerne kompetence til at etablere institutioner m.v. til midlertidigt ophold.

Det forventes, at kommunerne navnlig vil etablere sådanne institutioner m.v. i lokalområdet for særlige persongrupper som f.eks. psykisk syge, stofmisbrugere, alkoholmisbrugere, volds- eller kriseramte kvinder. Der vil således altid skulle foretages en visitation ved optagelse.

Forslaget om kommunerens kompetence på området medfører ingen ændringer i amtskommunernes opgaver og forpligtelser efter § 105, herunder forpligtelsen til at have det nødvendige antal selvmøderpladser.

Visiterede brugere.

For så vidt angår de § 105-institutionspladser, hvortil der forudsættes en visitation, træffes beslutning om optagelse af amtskommunen efter indstilling fra kommunalbestyrelsen i pågældendes opholdskommune. Betalingen påhviler den kommune og amtskommune, der har foretaget visitationen. Beslutning om optagelse i institutioner m.v., der især er beregnet for mennesker med bopæl i kommunen, træffes af kommunalbestyrelsen i kommunen.

Selvmødere.

Selvmøderprincippet opretholdes, idet der efter forslaget sikres, at den enkelte amtskommune fortsat er forpligtet til at sørge for selvmøderpladser beregnet til at modtage hjemløse og personer i en krisesituation. Ophold i disse pladser finansieres af staten med 50 pct. og af beliggenheds amtet med 50 pct. Senest 30 dage efter optagelse i en akutplads skal kommunalbestyrelsen i samarbejde med amtskom-

munen træffe beslutning om fortsat ophold eller videre til andet tilbud. Ved optagelse af personer fra andre kommuner påhviler betalingen pågældendes tidligere opholdskommune og amtskommune. Den tidligere opholdskommune er den kommune, hvor pågældende senest har haft selvstændig bopæl eller har fået udbetalt regelmæssige sociale ydelser. Hvis en tidligere opholdskommune ikke kan fastslås med rimelig sikkerhed, kan tilmelding til folkeregister være vejledende. Hvis der hverken foreligger tilmelding til folkeregistret, eller en tidligere betalingskommune kan identificeres, påhviler betalingen den aktuelle opholdskommune.

Egenbetaling.

Personer, der får ophold i en § 105-institution skal betale for kost og logi fra første opholdsdag. Taksten på den enkelte institution fastsættes af amtsrådet, i kommunalt oprettede institutioner m.v. af kommunalbestyrelsen. Betalingstaksten bør være på niveau med omkostningerne til kost og logi ved ophold i egen bolig. Om beregningsgrundlaget for kost og logi henvises til de økonomiske bemærkninger.

For personer, der ikke har pension, kontanthjælp, lønindtægt eller dagpenge, udbetales af institutionen et beløb til personlige fornødenheder (lommepege), indtil der er truffet beslutning om optagelse. Når en sådan beslutning er truffet, søges der om udbetaling af kontanthjælp hos kommunalbestyrelsen i opholdskommunen. For selvmødere fra andre kommuner kan opholdskommunen kræve sin andel af udgiften fra den tidligere opholdskommune, jfr. § 11, stk. 1, nr. 2.

Brugere, der modtager kontanthjælp, får indtægten ved beskæftigelse uden for institutionen fratrukket i kontanthjælpen. Brugere, der modtager dusører ved deltagelse i den interne drift, får ikke fratrukket dusøren i kontanthjælpen.

Klageadgang.

Klage over institutionens beslutning om optagelse og betaling, kan indbringes for det sociale ankenævn. Klage over amtsrådets afgørelse om optagelse eller om fortsat ophold, jfr. § 107, stk. 1 og 2, samt klage over kommunalbestyrelsens afgørelse om optagelse eller fortsat ophold efter § 107, stk. 3, følger de almindelige regler og kan således indbringes for henholdsvis Den sociale Ankestyrelse og for det sociale ankenævn.

Ophævelse af særbestemmelser om mødre- svangrehjem.

I forbindelse med bistandslovens ikrafttræden overtog amtsrådet mødrehjælpsinstitutionens opga-

ve med at sørge for ophold for enlige mødre før og efter fødslen på svangre- og mødre hjem, idet det skønnedes, at der fortsat i en vis tid ville være kvinder, der havde behov for ophold på hjemmene. Der findes i dag kun meget få svangre- og mødre hjem med de funktioner, institutionerne oprindeligt var beregnet til. Bestemmelserne om mødre- og svangrehjem, jfr. §§ 101-104, foreslås derfor ophævet, da samme formål kan opnås med de foreslåede ændringer af § 105-reglerne, og der derfor ikke er behov for at opretholde mødre- og svangrehjem som selvstændig institutionstype. Det bemærkes i denne forbindelse, at der efter de gældende regler ikke betales for ophold på mødre- og svangrehjem, og at en overførsel af hjemmene til § 105-området derfor vil indebære betaling for opholdet, jfr. ovenfor.

Økonomiske bemærkninger

Lovforslaget skønnes at være udgiftsneutralt for det offentlige.

Forslaget indebærer dels, at der fremover skal betales for ophold fra første dag. Denne opholdsbetaling giver forhøjede indtægter for institutionerne, men det offentlige får samtidig merudgifter til udbetaling af forsørgelsesydelse/kontanthjælp til en del beboere, der hidtil ikke har oppebåret offentlig forsørgelse under ophold på § 105-institutioner. Under forudsætning af, at amterne fastsætter taksterne for opholdsbetaling til gennemsnitligt 50 kr. pr. dag for kost og 60 kr. pr. dag for logi m.v., skønnes forslaget at være udgiftsneutralt for det offentlige.

Forslaget indebærer desuden en finansieringsomlægning, hvor kommunerne overtager en del af finansieringen, og den amtslige finansiering ændres fra 25 pct. til 50 pct. af udgifterne. Denne omlægning er udgiftsneutral for det offentlige, men vil betyde fordelingsmæssige forskydninger. Kommuner og amter kompenseres for finansieringsreformen ved ændring af bloktilskudet. Disse byrdemæssige forskydninger er især til ulempe for København. De byrdefordelingsmæssige konsekvenser vil blive forsøgt kompenseret ved at inddrage de økonomiske konsekvenser af omlægningen i Finansieringsudvalgets arbejde vedrørende særlige udgifter i Københavns og Frederiksberg kommuner. Skulle der opstå krav, som ikke kan tilgodeses på denne måde, vil disse i givet fald blive finansieret ved træk i den (amts)kommunale blok, således at finansieringsomlægningen fortsat ikke medfører økonomiske forskydninger mellem staten på den ene side og (amts)kommunerne på den anden side. Forslaget skal forhandles med de kommunale parter.

For så vidt angår flygtninge på § 105-institutioner m.v. bemærkes, at hvis flygtningen tilhører den per-

sonkreds, der er nævnt i bilstandslovens § 134a, vil udgifterne vedrørende den pågældende kunne anmeldes til statsrefusion efter reglerne i § 134a.

Administrative konsekvenser

Forslaget har ikke væsentlige administrative konsekvenser men vil indebære et begrænset administrativt merarbejde for institutionerne, idet de for ikke-visitede brugere med ophold på mere end 30 dage nu skal skaffe oplysning om brugernes tidligere opholdskommune. Endvidere vil der være et vist administrativt merarbejde i forbindelse med udmålingen af kontanthjælp til beboere på § 105-institutioner m.v.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til 1

Til nr. 1.

På samme måde som for de personer, der iøvrigt er omhandlet i § 37, stk. 6, visse værnepligtige og personer i Kriminalforsorgens institutioner m.v., er der behov for regulering af de særlige bevillings- og udmålingsmæssige problemer, der opstår med hensyn til kontanthjælp til personer, der i kortere eller længere perioder opholder sig i institutioner m.v. efter bilstandslovens § 105, samt med hensyn til hjælp til deres familie. Der er herudover behov for bestemmelser om, at der skal bortses fra dusører og lignende i forbindelse med deltagelse i den interne drift.

Til nr. 2, 3 og 4.

Efter forslaget har amtsrådet pligt til at sørge for, at der er institutioner beregnet til midlertidigt ophold til mennesker, som på grund af særlige sociale eller psykiske vanskeligheder har behov for botilbud og/eller aktiverende støtte og omsorg. Amtsrådet har endvidere pligt til at sørge for, at der i amtskommunen er et antal pladser beregnet til akut modtagelse af mennesker i en krisetilstand på grund af boligmangel, voldsproblemer el.lign.

§ 105-institutioner m.v. rummer en bred vifte af institutionstyper som f.eks. forsørgshjem, herberger, pensionater, krisecentre, institutioner for særlige brugergrupper samt mere behandlingsorienterede institutioner. Institutionerne har til opgave at tilbyde midlertidigt ophold samt hjælpeforanstaltninger i form af omsorg, råd og vejledning, støtte og aktivering med henblik på udslusning til en tilværelse i egen bolig, herunder i bofællesskab, evt. med støtte i form af opfølgende tilbud, herunder dagtilbud.

På institutionerne kan modtages mennesker med problemer af forskellig art, f.eks. alkohol- eller mis-

brugsproblemer, psykiatriske lidelser, mennesker udsat for vold og mennesker, der ikke kan eller vil benytte de (amts)kommunale tilbud iøvrigt.

Med hensyn til kommunernes kompetence til at etablere institutioner m.v. til midlertidigt ophold henvises til de almindelige bemærkninger.

Amtsrådet kan endvidere stille dagpladser til rådighed til mennesker, der ikke har behov for døgnophold. Dagtilbud kan være værksteder, forskellige beskæftigelsesaktiviteter, dagcentre, støttefunktioner overfor personer i egen bolig etc.

Beslutning om optagelse i § 105-institutioner m.v. træffes af amtsrådet efter indstilling fra kommunalbestyrelsen i pågældendes opholdskommune. Optagelse i pladser, hvortil der ikke er foretaget visitation (selvmøderpladser), kan ske ved personlig henvendelse, men der skal inden 30 dage foretages en egentlig visitation, jfr. de almindelige bemærkninger. Beslutning om optagelse i disse pladser træffes af institutionen. Beslutning om optagelse i institutioner, som især er beregnet for mennesker med bopæl i kommunen, træffes af kommunalbestyrelsen i vedkommende kommune.

Ved optagelse af personer fra andre kommuner inddrages pågældendes tidligere opholdskommune, der sædvanligvis også vil være betalingskommune, i overvejelserne om fortsat ophold og andre supplerende tilbud, herunder opstilling af handleplan.

Det foreslås, at der betales for kost og logi fra første opholdsdag. Det betyder, at brugerne under opholdet bevarer lønindtægt, pension, dagpenge samt kontanthjælp, hvis de iøvrigt opfylder betingelserne herfor. Skønnes en kontanthjælpsmodtager ikke i stand til at administrere kontanthjælpen, kan der rettes henvendelse til kommunalbestyrelsen om anvendelse af reglerne i § 49. Skønnes en pensionist ikke i stand til selv at administrere pensionen, kan der rettes henvendelse til kommunalbestyrelsen om indgåelse af aftale mellem kommunen og pensionisten om fradrag i pensionen for modtagne ydelser eller om anvendelse af reglerne i § 36 i lov om social pension. Fradrag for indtægter i kontanthjælpen følger de almindelige regler i bilstandslovens § 38. Dog sker der ikke fradrag for dusører og lignende, som

brugeren modtager ved deltagelse i den interne drift. Såfremt betingelserne er til stede, kan der under institutionsopholdet tilrettelægges en revalidering i henhold til § 43. Personer uden forsørgelsesgrundlag får af institutionen udbetalt et beløb til personlige fornødenheder (lommepenge), indtil der i forbindelse med en visitation søges om udbetaling af kontanthjælp.

Klage over institutionens beslutning om optagelse og om betaling kan indbringes for det sociale ankenævn i den amtskommune, hvor institutionen ligger. Klage over amtsrådets afgørelser efter § 107, stk. 1 og 2, og over kommunalbestyrelsens afgørelser efter § 107, stk. 3, følger de almindelige ankeregler og kan således indbringes for henholdsvis Den sociale Ankestyrelse og det sociale ankenævn.

Til nr. 5.

Ændringen er redaktionel.

Til nr. 6.

Forslaget om statslig medfinansiering i de første 30 dage af selvmødernes ophold skyldes hensynet til at opretholde et tilstrækkeligt antal pladser til selvmødere på § 105-institutionerne m.v.

Til nr. 7 og 8.

Forslagene er en konsekvens af den foreslåede finansieringsmodel, hvorefter kommunerne ligesom på øvrige amtskommunale institutionsområder betaler 50 pct. af udgifterne og amtskommunerne 50 pct.

Betalingen sker på grundlag af en takst, der fastsættes for et regnskabsår af gangen på grundlag af institutionens budget. Det driftsansvarlige amt/kommune opkræver efter indberetning fra institutionen m.v. betalingen fra brugerens betalingsamt og kommune.

Der henvises iøvrigt til forslaget almindelige bemærkninger.

Til § 2

Det foreslås, at lovens træder i kraft den 1. januar 1994.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

§ 1

I lov om social bistand, jf. lovbekendtgørelse nr. 829 af 1. oktober 1992, foretages følgende ændringer:

1. I § 37, stk. 6, indsættes efter »institutioner«: »m.v. efter § 105 eller i institutioner«.

§ 37, stk. 6. Socialministeren kan fastsætte regler om hjælp til personer, der aftjener civil værnepligt eller værnepligt ved bistandsarbejde i udviklingslandene, og personer, der opholder sig i institutioner under Kriminalforsorgen.

2. I kap. 17 ophæves overskriften til §§ 101-104: »Svangre- og mødrehjem« samt §§ 101-104.

Svangre- og mødrehjem

§ 101. Amtsrådet kan drive hjem for gravide kvinder og mødre med små børn. Amtsrådet kan endvidere indgå overenskomst med en selvejende institution om ret til at råde over pladser på denne.

Stk. 2. Der skal i hjemmene kunne optages kvinder, hvis forhold i tiden omkring en fødsel er særlig vanskelige. Endvidere skal hjemmene kunne optage mødre med små børn på rekreationsophold. Mødrene kan under opholdet medbringe deres børn.

§ 102. Amtsrådet i den amtskommune, hvor et hjem er beliggende, fører tilsyn med dettes daglige drift.

§ 103. Bestemmelse om optagelse i svangre- og mødrehjem træffes af amtsrådet efter indstilling fra kommunalbestyrelsen i opholdskommunen.

§ 104. Personer, der er optaget i svangre- og mødrehjem, betaler ikke for opholdet.

3. I kap. 17 ændres overskriften: »Forsorgshjem m.v.« til: »Institutioner m.v. beregnet til midlertidigt ophold«.

Forsorgshjem m.v.

4. §§ 105-110 affattes således.

»§ 105. Amtsrådet skal sørge for, at der er det nødvendige antal pladser på institutioner m.v. beregnet til midlertidigt ophold, herunder selvmøderpladser, for personer, som på grund af særlige sociale eller psykiske vanskeligheder har behov for botilbud eller aktiverende støtte og omsorg, der ikke kan ydes efter andre sociale regler eller efter anden lovgivning.

Stk. 2. Institutionerne m.v. kan stille dagpladser til rådighed for denne persongruppe i det omfang, der ikke er behov for døgnophold.

Stk. 3. Institutionerne m.v. kan oprettes og drives af en eller flere amtskommuner eller som selvejende institutioner, med hvilke amtsrådet indgår overenskomst. Kommunalbestyrelsen kan oprette og drive institutioner m.v., som især er beregnet for personer med bopæl i kommunen.

§ 106. Amtsrådet fører tilsyn med institutioner m.v., omfattet af § 105, i amtskommunen. Kommunalbestyrelsen fører dog tilsyn med kommunalt oprettede institutioner m.v. i kommunen.

§ 107. Amtsrådet træffer bestemmelse om optagelse i institutioner m.v., omfattet af § 105, efter indstilling fra kommunalbestyrelsen i opholdskommunen.

Stk. 2. Optagelse kan endvidere ske ved pågældendes egen henvendelse til institutionen. Senest 30 dage efter optagelse i en plads, hvortil der ikke er foretaget visitation, skal amtsrådet i samarbejde med kommunalbestyrelsen i opholdskommunen træffe beslutning om fortsat ophold eller visitere til andet tilbud.

Stk. 3. Beslutning om optagelse i kommunalt oprettede institutioner m.v., som især er beregnet for personer med bopæl i kommunen, træffes af kommunalbestyrelsen i kommunen.

§ 108. Ved hver optagelse i en institution m.v. omfattet af § 105, jfr. § 107, stk. 1 og 2, iværksættes der et samarbejde med kommunalbestyrelsen i pågældendes tidligere opholdskommune med henblik på at vurdere behovet for andre støtteforanstaltninger over for den pågældende og dennes familie.

§ 109. Personer med ophold i en § 105-institution m.v. betaler for kost og logi et beløb, der fastsættes af amtsrådet, på kommunalt oprettede institutioner m.v. af kommunalbestyrelsen. Til personer uden indtægter udbetaler institutionen et beløb til personlige fornødenheder. Socialministeren fastsætter retningslinier for betalingen.

§ 110. Institutionens afgørelser om optagelse, jfr. § 107, stk. 2, og om betaling kan indbringes for det sociale ankenævn.

§ 105. Amtsrådet skal sørge for, at der er mulighed for optagelse i forsorgshjem og andre institutioner for personer, der er hjemløse eller ikke kan tilvænne sig det almindelige samfundsliv.

Stk. 2. Forsorgshjem og tilsvarende institutioner kan oprettes og drives af en eller flere amtskommuner eller som selvejende institutioner, med hvilke amtsrådet indgår overenskomst.

§ 106. Amtsrådet skal påse, at planer for oprettelse eller ændring af forsorgshjem og tilsvarende institutioner er i overensstemmelse med retningslinier, der er udarbejdet af socialministeren.

§ 107. Amtsrådet fører tilsyn med forsorgshjem og tilsvarende institutioner i amtskommunen.

§ 108. Optagelse i forsorgshjem og tilsvarende institutioner kan ske dels ved henvisning fra offentlige myndigheder, dels ved pågældendes egen henvendelse til institutionen.

Stk. 2. Er der tvivl om anbringelsens hensigtsmæssighed, skal der indhentes en udtalelse fra amtskommunen. Den afgørelse, der af institutionens ledelse træffes om optagelse og om betaling, kan indbringes for det sociale ankenævn.

§ 109. Ved hver optagelse i forsorgshjem og tilsvarende institutioner, der ikke må anses for ganske kortvarig, iværksættes der et samarbejde med kommunalbestyrelsen i pågældendes opholdskommune med henblik på behovet for andre støtteforanstaltninger over for pågældende og hans familie.

§ 110. Når en person, der modtager pension efter den sociale pensionslovgivning, optages i forsorgshjem eller en tilsvarende institution, der er beregnet til længerevarende ophold, anvendes pensionen fra den måned, der følger efter indlæggelsesmåneden, som betaling efter samme regler som ved optagelse af pensionister plejehjem.

Stk. 2. For personer, der ikke modtager pension, fastsættes en betaling efter de retningslinier, der er angivet i stk. 1, således at pågældende bevarer samme beløb til personlige fornødenheder som en pensionist. Har pågældende ingen indtægter, udbetales under opholdet på institutionen et tilsvarende beløb til personlige fornødenheder.

5. § 111 ophæves.

§ 111. For institutioner, der er beregnet som midlertidigt opholdssted for hjemløse, fastsætter amtsrådet efter retningslinier udarbejdet af socialministeren en betalingstakst pr. opholdsdag.

6. § 135, stk. 1, 1. pkt., affattes således: »Staten refunderer i op til 30 dage 50 pct. af amtskommunens udgifter vedrørende ikke visiterede brugere af institutionspladser m.v. på institutioner m.v. beregnet til midlertidigt ophold, jfr. § 107, stk. 2.«

7. I § 135 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Af udgifterne vedrørende visiterede brugeres ophold i en institution m.v. efter § 105 betaler kommuner og amtskommuner en takst, der fastsættes for et regnskabsår ad gangen på grundlag af institutionens budget. Kommuner og amtskommuner betaler hver 50 pct. af udgifterne vedrørende visiterede brugere.«

Stk. 2 – 8 bliver herefter stk. 3 – 9.

8. I § 135, stk. 3, der bliver stk. 4, ændres: »andre institutioner« til: »andre pladser i institutioner«.

§ 135. Staten refunderer 75 pct. af amtskommunens udgifter vedrørende forsorgshjem m.v., jf. §§ 105-111. Socialministeren kan bestemme, at udgifterne vedrørende en institution, der er beregnet til midlertidigt opholdssted for hjemløse, i særlige tilfælde afholdes fuldt ud af staten.

Stk. 2. Udgifterne vedrørende de i § 87 nævnte rådgivningscentre samt ved rådgivning og vejledning, som påhviler en amtskommune, afholdes endeligt af amtskommunen. For specialrådgivning, som udøves af institutioner, der varetager lands- og landsdelsdækkende funktioner, og for den virksomhed, der er nævnt i § 58 a, kan socialministeren fastsætte særlige regler om fordelingen af udgifterne mellem amtskommunerne.

Stk. 3. Af udgifterne vedrørende ophold i andre institutioner under amtskommunerne end dem, der er nævnt i stk. 1, betaler kommunen en takst, der fastsættes for et regnskabsår ad gangen på grundlag af institutionernes budgetter. Taksten skal for personer, der er fyldt 67 år, svare til 100 pct. og for personer under 67 år svare til 50 pct. af udgifterne ved opholdet.

Stk. 4. Socialministeren kan fastsætte regler om fordeling af udgifterne ved ophold i sikrede afdelinger i døgninstitutioner for

børn og unge mellem amtskommunerne og kommunerne samt mellem disse indbyrdes.

Stk. 5. For personer, der er fyldt 67 år, afholder kommunen endeligt udgifterne vedrørende:

- 1) Praktisk bistand i hjemmet, hjælp i forbindelse med pasning af døende i hjemmet og hjælpemidler m.v. efter afsnit IV og V.
- 2) Formidlet døgnophold efter § 68.
- 3) Ophold i daghjem og dagcentre efter § 74.
- 4) Ophold i plejehjem og beskyttede boliger efter § 79.

Stk. 6. For personer under 67 år afholder kommunen og amtskommunen hver 50 pct. af de udgifter, der er nævnt i stk. 5, og af udgifter vedrørende formidlet døgnophold efter § 68a, jf. § 66. Har de nævnte personer ophold i de institutioner under kommunerne, der er nævnt i stk. 5, betaler amtskommunen en takst, der fastsættes for et regnskabsår ad gangen på grundlag af institutionernes budgetter. Taksten skal svare til 50 pct. af udgifterne ved opholdet.

Stk. 7. Kommunen og amtskommunen afholder hver 50 pct. af udgifterne vedrørende foranstaltninger efter § 33, stk. 2. Dette gælder dog ikke udgifterne vedrørende døgnophold efter § 96, der afholdes efter reglerne i stk. 3, og udgifterne vedrørende dagtilbud efter §§ 64, 69 og 70, der afholdes endeligt af kommunen.

Stk. 8. Socialministeren kan efter forhandling med de kommunale organisationer fastsætte nærmere regler om fordeling mellem kommune og amtskommune af udgifter i forbindelse med ydelser til personer under 67 år og personer, der er fyldt 67 år.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. januar 1994.